

Foto: Casino-Kursaal (1953)

De Kursaal met zicht op de Van Iseghemlaan en achteraan de Langestraat.

Links detail van het hotel "Bel-Air", gelegen op de hoek van de Van Iseghemlaan en de Langestraat.
In dit gebouw is thans Toerisme Oostende gevestigd.

FAMILIE- HANDELS & VERENIGINGS-

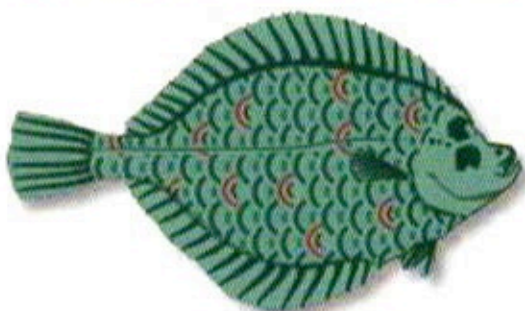
DRUKWERK

Erkend BTW-drukker

Drukkerij : Brugsesteenweg 103 • 8420 Wenduine
Op afspraak : Populierenlaan 76 • 8450 Bredene
Tel. 050 42 58 48 • info@drukdeleu.be • www.drukdeleu.be

 drukdeleu
GRAFISCH BEDRIJF

DE PLATE

OOSTENDE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM-
EN GESCHIEDKUNDIGE KRING (V.Z.W.)

PRIJS CULTUURRAAD OOSTENDE 1996

Educatieve en permanente vormingsorganisatie.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Aangesloten bij de Oostendse Cultuurraad en Heemkunde West-Vlaanderen.

JAARGANG 46
NUMMER 10
MAAND november 2017

Lidmaatschap/jaarabonnement 2017: € 25
Kostprijs per los nummer: € 4
Rekening : BE81 3800 0966 6224

Auteurs zijn verantwoordelijk voor de door hen geschreven stukken en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de kring. De binnengebrachte teksten zijn niet eerder gepubliceerd en dienen altijd voorzien van een duidelijke bronvermelding. Heem- en historische feiten en bevindingen zijn in elke verhandeling het onvervreemdbare uitgangspunt. Het bestuur van De Plate behoudt zich het recht om teksten te weigeren die in strijd zijn met de goede zeden en de normen die de grenzen aangeven voor sociaal aanvaardbaar gedrag. De weigering maakt geen voorwerp uit van een beoordeling van wat juist of onjuist is. De aandacht wordt hierbij gevestigd dat het tijdschrift niet het instrument kan zijn in een opinie-strijd tussen auteur en lezer. Tekstovername is toegestaan na akkoord van de auteur en met verplichte bronvermelding.

IN DIT NUMMER

- Blz. 233: **R. JANSOONE:** Het dagelijkse leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (29).
Blz. 244: **G. DANIELS:** De vijf Oostendse wielerpistes.

Bestuur

- Voorzitter: Jean Pierre Falise
Hendrik Serruyslaan 78 bus 19 – 8400 Oostende
059 70 88 15 of 0475 34 49 09
E-mail: jp.falise@outlook.com
- Ondervoorzitter: Ferdinand Gevaert
Duinenstraat 40 – 8450 Bredene
- Secretaris: Nadia Stubbe
Blauwvoetstraat 7 – 8400 Oostende
059 80 02 89
E-mail: plate.oostende@telenet.be
- Penningmeester: Fernand Mus
Salvialaan 5 – 8400 Oostende
0473 86 21 07
E-mail: ferre.mus@skynet.be
- Bestuursleden: Adriën Barbé
Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302 – 8400 Oostende
- Steve Barbé
Toekomststraat 37 – 8450 Bredene
- Valère Prinzie
Euphrosina Beernaertstraat 48 bus 3– 8400 Oostende
- Emile Smissaert
Hendrik Serruyslaan 4 bus 9 – 8400 Oostende
- Johan Van Roose
Kabeljauwstraat 5 – 8460 Oudenburg
- Koenraad Verwaerde
André Chocqueelstraat 1 – 8400 Oostende
- Erebestuurslid: Gilbert Vermeersch
Blauwkasteelstraat 98 bus 2 – 8400 Oostende

Auteurs in het tijdschrift van november 2017:

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.
 Gerard DANIELS: Muscarstraat 25, 8400 Oostende.

Website: www.deplate.be

E-mail: plate.oostende@telenet.be Telefoon: 059516721

1ste NOVEMBER – ACTIVITEIT

zaterdag 18 november om 14.30 uur

BEZOEK AAN "WESTFRONT NIEUWPOORT"

Met een gids wandelen doorheen het sluizencomplex 'De Ganzepoort' met zijn 6 waterkanalen en het bezoekerscentrum Westfront Nieuwpoort. Daar beleven we de onderwaterzetting van de ijzervlakte die in oktober 1914 de Duitse opmars kon stuiten.

Het hoogtepunt van het bezoek is zeker de projectie van het tot leven gewekte ijzerpanorama: oorspronkelijk een schilderij van 115m lang bij 15m hoog dat nog tot einde de jaren 30 in Oostende te bezichtigen was.

Verder bezoeken we nog de tijdelijke tentoonstelling 'Paard en Koning' en kunnen we genieten van het prachtig uitzicht op het Koning Albert I – monument.

Wie mee wil schrijft zich in op valprinzie@skynet of 059708184 en stort dan 10 euro op rekening De Plate BE81 3800 0966 6224. Opgelet de groep is beperkt tot 20 personen. 'Westfront Nieuwpoort' onder het Albert I – monument vlot te bereiken met de tram naar de Panne: afstappen Nieuwpoort Stad.

2de NOVEMBER – ACTIVITEIT

donderdag 30 november om 14.30 en 20.00 uur in het Stadsmuseum, Langestraat 69

FILMNAMIDDAG EN - AVOND

Na het verdwijnen van cinema Corso (1984) Plaza (1985) Capitole (1987) en Rialto (2012) is er terug cinema in de Langestraat. Voor één dag bouwen we de zaal van het Stadsmuseum om tot cinemazaal.

Jean Pierre Devolder, lid van onze Kring, cineast en voor deze avond ook operateur, heeft dit jaar terug een tiental kortfilms geselecteerd.

We starten met een film uit 1928 en eindigen met de Plate reizen 'Bezoek aan Willemstad' 2012 en 'Izegem en Roeselare' 2017.

Tussenin zien we films over onze kust en natuurlijk ook over Oostende en Oostendenaars.

Zoals altijd is de toegang gratis voor de leden, niet - leden betalen 5 euro voor een cinematicket.

De projecties beginnen stipt om 14.30 en 20.00 uur, onze zaal beschikt slechts over 99 (pluche) stoelen, wees op tijd.

PLAZA
LANGESTRAAT 69
TEL. 70.66.65

DOORLOPEND VANAF
PERMANENT A PARTIR DE
CONTINUOUS UNTIL / WCH

14 U. 15
20 U. 30

AVONDVERTONING TE
SONDEE A
LAST PERFORMANCE AT

DE UITDAGING

Angelos, een jonge Griek, wil zijn geluk
gaan beproeven in Australië. Hij zoekt
echter voor alles te vergeven. Enerzijds
de mooie Irene die hij bemint maar
die door haar vader werd voorbestemd
... met een jonge apotheker te huwen.

PLAZA
Langestr. 69 - Tel. 70.66.65

LIPPS
SCHOOLGIRLS

2.00 5.00 8.15
3.45 6.45 9.45

Einde van de laatste vertoning : 11.35

TWEESUPERSEXFILMS IN PREMIERE

1ste DECEMBER ACTIVITEIT

MIDDAGMAAL EN KLEINKUNSTNAMIDDAG

zaterdag 2 december om 12.30 u

in het Koninginnenhof, Maria-Hendrikpark Oostende

ONTHAALRECEPTIE vanaf 12.00 u
met hapjes en sprankelend Glaasje Cava aangeboden door de Kring.

DINER

De keukenchef van restaurant "Koninginnenhof" stelt het volgend degustatiemenu voor:

Duo van seizoenpastei met uienconfituur, gemengd slaatje en geroosterd koekebrood

Varkenshaasje met peperroomsaus, groentekrans en aardappelkroketjes

Dessertbord

Mokka (2x)

Aangepaste wijnen en waters zijn inbegrepen, andere dranken niet.

Martin Vanderstraeten verzorgt zoals ieder jaar de muzikale omlijsting.

Na het diner blijft de bar open.

De deelname aan de kosten bedraagt **50 euro** per persoon.

Reservatie gebeurt door storting op rekening van De Plate Oostende **BE81 3800 0966 6224** met vermelding "maaltijd 3 dec. Met x aantal personen".

OPGELET: er dient gestort te worden voor 24 november en het aantal plaatsen is beperkt tot 60.

WE HOPEN DAT U ER TERUG ZULT BIJ ZIJN

Het dagelijkse leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (29)

door Roger JANSOONE

29. IN DE SCHEMERZONE (deel 2)

Evacuatie in Oostende, een ultieme fase

"Wit" en "zwart", en tussenin *al dat grijs*, het zal overal, in alle geledingen van de samenleving. We zullen nooit een sluitend antwoord kunnen geven op de vraag hoe het mogelijk was dat de een hier en een ander precies daar terecht kwam. Het was niet collectief maar strikt *individueel* bepaald en onduidelijk gedetermineerd door specifieke en vaak *zeer persoonlijke* omstandigheden. Wel werd hiervoor reeds in de jaren dertig *collectief* "het bedje gespreid" via de economische en financiële "samenwerking" (toen nog geen "collaboratie"!) met nazi-Duitsland, voorts ook via "politie" contacten tussen de Staatsveiligheid en het SS-*Reichssicherheitshauptamt* in Berlijn, en bijvoorbeeld ook door de antisemitische hetze in een bepaalde pers, zoals met hatelijke spotprenten in de rioolkrant "Volksverwering" (met hiervoor *blijkbaar toen al een lezerspubliek !*). *Früh übt sich, ...*

Psychologisch vond dat massaal "passief" meelopen en vooral ook *blijven meelopen* in het gareel van de bezetter, in Oostende kennelijk een ultieme en concrete uitdrukking in het gelaten aanvaarden van de gedwongen evacuatie uit het "Sperrgebiet" in april 1944. Dit gebeurde zogezegd "in het belang van de bevolking", ter voorkoming van "groot onheil" bij een eventuele (en inderdaad plausibele) landing van de geallieerden op onze kust. Maar omdat er intussen ook in het binnenland allang moordende bombardementen waren (vooral op fabrieken en spoorwegknooppunten, maar vaak een heel eind ernaast op woongebieden, zoals o.a. in Mortsel), beseften men wel dat de ware reden enkel van *militaire* aard kon zijn, namelijk beletten dat, ingeval van een landing, al te veel burgers de Duitsers bij een snelle militaire machtsontplooiing of tegenaanval voor de voeten zouden lopen. Met overigens hierbij de zeer reële kans dat er zich hieronder ook gewapende "partizanen" bevonden (en de Duitsers hadden hierover achter het Oostfront reeds enige ervaring opgedaan!). De enigen die samen met hun gezin mochten blijven, waren trouwens zij die ter plaatse nog wel "nuttig" konden zijn voor de Duitse oorlogsinspanning. Die selectieve evacuatie deed toen velen terugdenken aan de nog vrij recente "Aussiedlung" van joodse medeburgers, ook een gedwongen en gefaseerde evacuatie omwille van drogredenen ("arbeid in het Oosten...") waaraan weinig geloof werd gehecht, tenzij door al wie nog voldoende naïef was om de nare werkelijkheid niet onder ogen te willen zien. Die plotselinge en onvoorziene evacuatie was uiteraard opnieuw een bron van heel wat miserie en ongemak, maar er was hiertegen vrijwel geen verzet of weerspannigheid omdat niemand inzag waartoe dit had kunnen dienen. Men had reeds zoveel moeten slikken, en dat kon er ook wel nog bij. Ja, dan maar op hoop van zegen! En misschien was het einde reeds nabij ?

Oorlogsprofitariaat

Dat er zich in de rand van ieder oorlogsgebeuren al vlug en onvermijdelijk als aasgieren een begerig en handig profitariaat komt nestelen, is van alle tijden en van alle landen. Ook in vreedstijd (of wat daarvoor soms moet doorgaan) is er steeds wapenhandel en wapensmokkel. Zelf heb ik destijds bij civiele NATO-opdrachten moeten vaststellen - in conflictgebieden in Oost-Europa, de Balkan, de Kaukasus en het Nabije Oosten - dat dit oorlogsprofitariaat zich snel ontwikkelt en floreert als een schitterende bloem op een mestvaalt ("schitterend" in de zin van erg opvallend!). In oorlogstijd omvatte dat in W.O.2 een gevarieerd gamma van zwarte markt, woeker, lucratieve "rosse buurten", het leegroven van verlaten woningen, het in bezit nemen (al dan niet "wettelijk") van joods roerend en onroerend goed ("la spoliation des biens juifs"), het judasgeld van jodenverklikkers, de zeer "interessante" markt van "Raubkunst" en *Entartete Kunst* (een prima "geldbelegging"!), "positieve" hulp en medewerking aan de

strooptochten van de "Organisation Todt", allerlei "schnabbeltjes" en "toemaatjes",... en bovenal natuurlijk de *economische collaboratie*, zo winstgevend en tegelijkertijd van zo'n "meer verheven klasse" dat dit een totaal *apart* geval mag genoemd worden!

In heel dat beschamend gedoe van "de medeburger op z'n smalst" speelde ook de overheid soms een minder fraaie rol, vooral wat betreft joods vastgoed. En dat onder druk van "ingezetenen" die het na de oorlog iedere joodse KZ-overlevende blijkbaar erg kwalijk namen dat hij of zij de nazi dodendans was ontsprongen en nu in de buurt nog durfde opdagen! Via onthullingen van een journaliste gaf dit in Frankrijk aanleiding tot een schandaal toen bleek dat de Stad Parijs zich luxe- appartementen van "verschwunden" rijke joden had toegeëigend ... om ze nadien als "sociale woonflat" te verhuren aan partijgenoten en lieve vriendjes (in de Franse politieke klasse is vriendjespolitiek en nepotisme nog steeds schering en inslag en zodanig "ingeburgerd" dat het niet illegaal is doch in het ergste geval als "immoreel" bestempeld wordt!). Bezitters van *Raubkunst* (vaak musea !) mochten zich verheugen in stilzwijgende medeplichtigheid van de overheid, met als kwalijk gevolg dat *zelfs driekwarteeuw* later veel nabestaanden nog steeds wachten op "restitutie" van familiaal kunstbezit ! Wat er overall aan "Raubkunst" nog ergens een verborgen bestaan leidt (en soms ontdekt wordt, zoals onlangs in München), is niet in te schatten en zal dus nooit volledig kunnen achterhaald worden. Een weinig hartverheffend en bedroevend schouwspel! *Vivitur ex rapto* ! (men leeft hier van diefstal!) was reeds in het oude Rome de verontwaardigde kreet van Cicero in zijn striemend betoog "Pro Milone"!

We zullen dus best hieraan niet veel woorden verspillen. Het volstaat dat dit hier "pro memorie" ...en ook "zur Mahnung" even vermeld wordt. Te meer daar niets erop wijst dat dit zich in de toekomst nooit meer zou kunnen of durven herhalen ... Want "bis repetita placent"! Een Britse officier van het Rijnleger zag dit als volgt: "The war on the Nazi regime has just trimmed its branches, while its roots *continue to flourish* deep in the heart of Germany". En hij voegde eraan toe: "Wars often begin with the cause of justice but always end with a grief-stricken society" (1)

Twijfelachtige randgevallen: een maritieme "case study" in Oostende

Naast die massa van al dan niet passieve meelopers waren er ook nog uiteenlopende en *individuele* "twijfelachtige" gevallen, met *reeds vooraf* een afwijkende "achtergrond", waardoor zij quasi waren "voorbested" om *tijdens de bezetting* verder op een dwaalspoor te raken. Allemaal "randgevallen" die weinig opvallen, want vrij talrijk en dus beschouwd als "alledaags" en niet als "abnormaal", "een grijze muis" die verdwijnt tussen al het grijze van alledag. Het waren pechvogels met persoonlijke problemen, sociaal onaangepasten, gefrustreerden of zelfs "karaktergestoorden". Ieder kent wel zo iemand in zijn familie of naaste omgeving. Er wordt niet zwaar aan getild, want "het zal wel koelen zonder blazen" en "laot hem maor lopen langs de straote!" (en misschien heeft hij een lief die hem zo geeren ziet?). Maar in oorlog en bezetting kan zo'n geval soms een verrassende wending nemen. Kleine oorzaken, grote gevolgen (eigenlijk was *Hitler zelf* bij uitstek zo'n geval!). Voor dat type is er in Oostende een zeer typerende benaming: "een zwoateloare", geen scheldwoord maar een poging tot omschrijving van "een die met z'n eigen niet goed road weet". In zijn "Oostends Woordenboek" geeft Roland Desnerck als Nederlands equivalent: "meelijwekkende kerel, stakkerd, stomme kerel, stumperd", om te kunnen weergeven wat in het Oostends intuïtief kan worden "samengebald" in één enkel woord,...zoals ook in het alom bekend vissersgezegde "op zee roendzwoatelen".

Om dit concreet te *illustreren*, specifiek naar Oostende en de *maritieme* sector, wordt hierna, via een maritieme "case study", zo'n bijzonder "geval" nader toegelicht, namelijk dat van een "loods der Scheldemonden", dienstdoende postoverste bij het loodswezen, die uiteindelijk - na nogal wat te hebben "roendgezwoateld" - na de bevrijding terecht kwam in de genadeloze vangarmen van de *administratieve epuratie*, een aparte vorm van repressie binnen het

overheidsapparaat. Speciaal om die reden wordt hier zijn naam niet vernoemd, enkel zijn initialen "A.D.", als principiële stelregel bij het nader bespreken, in deze vervolgserie, van alle gevallen van collaboratie, repressie en epuratie. Wij laten ons hierbij niet in met het leven van een ander, want het gaat enkel om een naamloze doch ook *leerzame* "case study". Wat ons in *historisch* opzicht interesseert, is in welke mate een dergelijk geval *representatief* kan zijn voor een aantal *andere* "randgevallen", *dropouts* en sociaal marginalen. Hoe dan ook, in een geschiedkundige benadering van die problematiek van oorlog en bezetting mag volledigheidshalve deze aparte "categorie" zeker niet ontbreken en moet er dan ook een *poging* worden ondernomen om ook *hiervoor* een bevredigende verklaring te vinden, zowel ten aanzien van het betrokken individu als wat betreft zij die ertegen hebben opgetreden.

Het moet ons overigens ook ertoe aanzetten om in "normale" tijden *meer aandacht* te besteden aan dergelijke gevallen, *ter voorkoming* van wat later zou kunnen volgen. Hierdoor zou een zekere Adolf Hitler wellicht steeds gewoon gebleven zijn wat hij *oorspronkelijk* ook was, namelijk een onbeduidende randfiguur, een fantast, een zelfingenomen "kunstenmaker",... uiteraard mits extern een "ernstige" poging tot enige maatschappelijke tegemoetkoming in zijn nogal vage "artistieke" wensdromen! Ja, wie weet ?? Sociale vrede moet soms worden "afgekocht", zoniet krijg je vaak al vlug sociale *onvrede*, met oproerkraaiers, volksmenners, troebelwatervissers en allerlei zonderlingen die dreigen op het verkeerde pad terecht te komen ... en hierin ook *nog anderen* kunnen meesleuren (...en in het geval van Hitler, miljoenen anderen!). Doch die afkoopprijs is blijkbaar steeds te hoog, want er moet vooral flink "bezuinigd" en "ingeleverd" worden, met alle gevolgen van dien. Maar om een snoek te vangen, moet je wel eerst een blikje (en niet een blikje) in het water gooien!

De "voorgeschiedenis" van A.D. in de jaren dertig leest als de "rare" lotgevallen van de pechvogel uit een driestuiversroman. Met hierna zijn "Etat des punitions" van de "Administration de la Marine", met vermelding van "punition infligée" en "motifs". Met toen zeer typisch voor de taaltoestanden bij de overheid, een opsomming in het Nederlands (of wat daarvoor moest doorgaan - hierna dan ook *letterlijk* overname van alle taalfouten!) ...op (jawel) een Franstalig formulier!

"onwettige afwezigheid op 27-8-31, als wanneer hij de wacht op de zeedijk moest verzekeren, waarvan hij tijdig genoeg verwittigd was geweest, en ook om zonder toelating van de Cheffloods zijn standplaats te hebben verlaten"

15 maart 1932: "heeft verwaarloosd in te lichten van een verandering in zijn familietoestand en heeft aldus binst verscheidene maanden ten onrechte familievergoeding getrokken"

"op 22-12-33 bij het beloodsen van het Grieks S/S "Anastasios Petroutsis" van Terneuzen naar Vlissingen, door zorgeloze navigatie de stranding van dit schip veroorzaakt op de Suikerplaat"

"het loodsencertificaat van het Duits S/S "Kepler", hetwelk hij op 24 juni 1934 naar zee heeft geloodst, niet ingeleverd en verder dit verzuim niet geregeld"

"op 15-11-35 met de S/S "Bartava" de haven van Terneuzen met te grote vaart aangedaan, alzo het aan de grond varen veroorzakende"

"poging tot bedrog in arbeidsongevallen, door valse verklaring en getuigenissen (zogezegd arbeidsongeval van 28-11-35 a/b Grieks S/S "Aegor")"

"op 9 juni 1937 dagorder van 26-3-35 overtreden betreffende het laten roepen van de dokter te Vlissingen voor een ziektegeval aan boord van een schip"

"op 6-11-37, bij het beloodsen van S/S "Rigel", schade veroorzaakt aan een sluisdeur te Terneuzen"

"op 2-8-38 niet op tijd en behoorlijk ingevuld het loodsbriefje van het uitgaande Franse S/S "Merignac" ingediend"

"op 7-8-39 nalatigheid als dd. Postoverste bij het binnenkomen van pakketboot "P.M.J."

"op 30-11-39 als dd. Postoverste nalatig bij ontvangst van een belangrijk scheepvaartbericht inzake het leggen van een nieuw mijnenveld door de Engelse Marine"

En dit gaat dan zo maar door. Intussen zit het dan nog neutrale België reeds sedert september 1939 gekneld in een *feitelijke* oorlogssituatie, zeker maritiem, want "de zee ligt vol met mijnen", die geen onderscheid maken tussen wie of wat "vijand" of "neutraal" is, ... en waarbij de veiligheid op zee dan ook een zware verantwoordelijkheid is *voor de loodsen*. Deze droge administratieve opsomming van feiten en feitjes geeft eigenlijk wel een concreet beeld van een "crescendo" dat uiteindelijk moet leiden tot zware nalatigheid bij het uitoefenen van een *verantwoordelijke* functie in de maritieme sector, en in het bijzonder in *maritieme* overheidsdienst. En alle vissers en zeelieden onder onze leden van "De Plate" weten maar al te goed dat de Onderzoeksraad voor Zeevaart dat allemaal zeer ernstig neemt! Evenals, uiteraard vooraf reeds, iedere *gezagvoerder* op zee of aan de wal.

Slachtoffer van de epuratie ?

Deze onfortuinlijke loods, geboren te Oostende in 1895, gehuwd in Engeland in 1914, vader van één kind, werd na de bevrijding bij Ministerieel Besluit van 16-6-1945 met ingang van 1 september 1944 "uit de dienst verwijderd door schorsing in de bediening, en dit wegens burgerontrouw", een schorsing die werd opgeheven op 12-7-1951, toen in de nasleep van de koningskwestie weliswaar *geen amnestie* werd verleend (trouwens tot op heden nog steeds zelfs onbespreekbaar!) maar in elk geval - als een vorm van "verkapte" amnestie - "terugroepingen in dienst" werden uitgevaardigd. Schorsing had toen meestal ook tot gevolg "onthefing uit burgerrechten" en (financieel) vooral ook broodroof en verlies van pensioenrechten, dus eigenlijk op zichzelf al een zeer zware "straf" (bijna "een civiele dood!"), zelfs indien er nadien geen strafvervolgning werd ingespannen.

Die gedeeltelijke pseudo amnestie viel toevallig samen met een algemene amnestie in Frankrijk. Men zegt wel "als het regent in Parijs, dan druppelt het in Brussel", maar dit was nu zeker niet het geval. In Parijs had men hiervoor *zijn eigen* specifieke redenen. Men streefde naar "nationale verzoening" en "une nouvelle cohésion sociétale". Want er was de wrange nasleep van verregaande collaboratie van magistratuur, administratie en politie, voorts de beschamende "medewerking" van het Vichy-regime van maarschalk Pétain (met een ruime achterban in "la France profonde"), dan ook nog de "collaboration horizontale" van talloze vrouwen, en uiteindelijk "le stationnement gênant" van de talrijke "malgré-nous" uit de Elzas, tijdens de oorlog ingelijfd bij de Wehrmacht of bij de Waffen-SS (waarvan verschillenden zelfs waren veroordeeld wegens oorlogsmisdaden). En in het verre Indochina ontkiemde een guerrillaoorlog die zou uitdraaien op de aanslepende Vietnam-oorlog. Meer dan voldoende redenen om *ten spoedigste* de rangen weer aaneen te sluiten! *Vive la fraternité* ! Maar wat vrij vlot kon in Frankrijk, was om totaal andere redenen *volstrekt onmogelijk* in België !

Ter illustratie in dat verband het geval van K.A., mij wel vooral bekend gebleven als de vader van twee beroemde (of beruchte?) journalisten en opiniemakers. In 1944 als ambtenaar geschorst bij het Ministerie van Landbouw, kwam hij in 1951 terug in dienst, zwaar "getekend" en verbitterd, en dus niet bijster aangenaam in de omgang! Vader en (gebroodroofde) kostwinner van een kroostrijk gezin (12 kinderen!) zag hij zich na zijn schorsing ertoe verplicht, alle mogelijke baantjes aan te nemen, tot zelfs het zielig rondleuren, van deur tot deur, met kalenders van een missiecongregatie (waardoor hij, naar eigen zeggen, "antiklerikaal" geworden was, iets wat hij blijkbaar op zijn in het oog springende kinderen heeft overgedragen!). Met dit "speciaal geval" moest ik nu als jonge ambtenaar *hetzelfde* kantoor

delen! Ik kwam net terug uit legerdienst in Duitsland, waar ik door veelvuldig contact met Duitsers (onvermijdelijk bijna allen *Mitläufer*) intussen wel een *andere* kijk had gekregen op incivisme en repressie. Een klaarziende Duitser had onomwonden voorspeld "Das Tolle hier bei uns ist, dass es dich die Welt mit ganz *anderen* Augen sehen lässt. In Belgien kriegst du als Beobachter oder Zuschauer diesen *Perspektivwechsel* gar nicht mit. *Aber hier* wird es deshalb nahezu unmöglich, sich auf *nur eine Seite* zu schlagen!" (2). Het was voor mij dan ook een schok toen ik nadien plots en pijnlijk werd geconfronteerd met de tragiek (eigenlijk een ongeneeslijk *trauma*) van deze diep aangeslagen man, die niet alleen zoveel jaren van zijn leven kwijt was in armoede en vernedering, maar vrijwel ook al zijn kansen op de ambtelijke "cursus honorum", een normale carrière van een kaderpersoneelslid binnen een overheidsdienst. Incivisme en repressie, alles samen in de wisselende en dramatische levensloop van één man ... en van zijn gezin.

In verdacht vaarwater

Daar ergens ligt ook de tragiek van de speciale oorlogservaringen van A.D., als werknemer in maritieme overheidsdienst eveneens een ambtenaar, maar dan wel met een "voorgeschiedenis" die hem *al vooraf* duidelijk nogal "kwetsbaar" en "ontvankelijk" zou maken voor wat hierna volgde in een uitzonderlijke periode van oorlog en bezetting. Terug in dienst op 13-7-1951, werd deze ex-loods echter niet meer tewerkgesteld bij het loodswezen maar wel bij de Zeevisserijdienst (toen nog bij het Bestuur van het Zeewezen), waar hij werd "benuttigd in de hoedanigheid van *schrijver boven kader*, in de afdeling Zeevisserijstatistiek". De toenmalige visserijdirecteur was, in een nota d.d. 22-11-1951 aan de Directeur-generaal van het Zeewezen, van mening dat "de gepresteerde arbeid als gewoon bureelbeambte natuurlijk niet in verhouding is met de hoge wedde (deze van bureelhoofd) die deze loods geniet". Maar vervolgens werd hij reeds per 1 mei 1952 vervroegd gepensioneerd (op de leeftijd van 57 jaar) op grond van een verslag van de Administratieve Gezondheidsdienst dat "toelaat te besluiten dat bewuste Staatsbediende in de onmogelijkheid verkeert zijn functies waar te nemen of ze naderhand weer aan te vatten", meer bepaald door "al hetgeen aan het bestaan van *geestesstoornissen* doet denken", en dit reeds "sedert een vorig onderzoek in augustus 1943".

Tijdens de bezetting kwam deze loods terecht in erg verdacht "vaarwater". Hij werd zelfs lid van "De Vlag" (Deutsch/Vlämische Arbeitsgemeinschaft), een "heel stapje verder" dan zo maar lidmaatschap van het ogenschijnlijk veelal "onschuldige" V.N.V.! De onbetwistbare leider van "De Vlag" was Jef Van de Wiele, omwille van zijn "vastberaden leiderschap van een staalharde beweging", terwijl Robert Verbelen de genadeloze aanvoerder was van de "vergeldingsgroepen" van het hieraan verbonden "Veiligheidskorps". Dit waren dus zeker geen koorknappen! Het doet ergens denken aan het uit onze kinderjaren zeer bekend aftelrijmpje "Wie zit er in mijn hof? Adam! En wie nog? Eva! Al wie nog ommezie, die kriegt hem niet!". Ja, "omzien" was er niet meer bij, want men kon enkel nog vooruitblikken in een "prachtige en hoopvolle toekomst van een Rijksverbonden SS-Vlaanderen"!

"Wegens het begunstigen van plannen van de vijand" werd A.D. op 29-9-1944 aangehouden en geïnterneerd in Sint-Kruis, na zijn terugkeer in Oostende en na "als Eerste Officier ten dienste van de Duitsers" de S/S "LYS" te hebben geloodst naar Hamburg, Kiel en Memel. Die overstap naar de Duitse marine deed hij na een oproep in november 1943 van Walter Paproth, "Bevollmächtigter" in Antwerpen voor de "Reichskommissar für die Deutsche Seeschifffahrt, Abteilung Tonnage-Einsatz" in Berlijn, in samenwerking met de "Militärbefehlshaber in Belgien und Nordfrankreich, *Wirtschaftlicher Transportbedarf*, Gruppe VI" in Brussel (meer bepaald voor de overzeese bevoorrading van het toen al bedreigde Oost-Pruisen en Memelgebied). Concreet ging het hier om het uitreden "in dienst der Duits/Belgische economie" van enkele schepen van de rederij Deppe, de S/S "Espagne", "Lys" en "Yser". Voor een "loods der Scheldemonden" was dit "gefundenes Fressen", althans zo dacht A.D. want als kust- en rivierloods beantwoordde hij volledig aan het door de Duitsers vooropgestelde profiel van

aanwerving. Op 20-12-1943 vroeg hij dan ook (voor zes maanden) verlof zonder wedde bij het Bestuur van het Zeewezen, met als bijlage "een schrijven van de heer Paproth die alle reden opgeeft mijner vraag". Het ging administratief ongewoon vlug (blijkbaar al vooraf "in kannen en kruiken", allicht ingevolge een "stille wenk" van de *Militärverwaltung*), want een paar dagen later was hij reeds aangemonsterd en kon hij in zee gaan op 24 december 1943, aan de vooravond van Kerstsmis (of was het nu "Weihnachten"?). Dat hij die voor hem toch wel zeer belangrijke stap nog wou zetten toen zelfs een kind kon merken dat de Duitsers op alle fronten de oorlog aan het verliezen waren, ja dat stemt wel tot nadenken, waarbij men zich hoofdschuddend kan afvragen "maar wat bezielde die man eigenlijk??" Hierbij dient aangestipt dat bij de Duitse overname (in maart 1942) van de schepen van de rederij Deppe, de officieren en een groot deel van de bemanning om evidente redenen weigerden nog verder in dienst te blijven, een zaak die toen veel ophef maakte onder zeelieden en dan ook in Oostende zeker niet onbekend was, dus ook bij A.D.

Het werd alleszins een avontuurlijke tocht (ook al iets waaraan hij blijkbaar nooit heeft gedacht). Bij de terugreis in mei 1944 van Memel naar Rotterdam, moest het konvooi waartoe hij behoorde, in een haven binnenvluchten, na het tot zinken brengen, door de R.A.F., van drie koopvaardijsschepen en vier "Vorpostenboote" van de Kriegsmarine, waarbij een dertigtal opvarenden omkwamen op zee. Aan de wal werden een tachtigtal gewonden ontscheept. Hijzelf werd op de brug door een voltrefter over boord geslingerd samen met het overig brugpersoneel (zij waren met zeven, en slechts twee konden worden opgepikt, waaronder hijzelf). Nadat hij voldoende hersteld was, heeft hij dan op 16 mei 1944 bij de Duitsers ijlings "zijn ontslag ingediend, daar het te gevaarlijk geworden was".

Hij was al zijn geld en persoonlijke bezittingen kwijt en kwam berooid en neergeslagen terug in Oostende, ... waar men al reikhalzend begon uit te zien naar de bevrijding, na de nederlaag van de Duitsers in Normandië en de daaropvolgende doorbraak van de geallieerde legers. Het is normaal dat hij "nattigheid" voelde en dat hij nu eindelijk begon te beseffen wat hij zichzelf had aangedaan. Op 20-8-1944 schreef hij naar het Loodswezen (met een feitenrelaas over zijn "wedervaren") om zijn terugkomst te melden maar kennelijk vooral ter rechtvaardiging van zijn beslissing om in 1943 aan te monsteren voor de Duitsers: hij was "gaan varen met de hoop in Zweden te geraken en zou niet meer teruggekomen zijn, maar het heeft niet mogen lukken, spijtig!". Een fantastische uitleg (à la Trump?) die uiteraard "sceptisch" werd onthaald. Ook zat hij "in geldverlegenheid", want "hetgeen ik aan waarden bezat, is verdwenen, doch gelukkig was ik gered".

Hoofdwaterschout E. Carlier, tevens maritiem krijgsauditeur, was A.D. blijkbaar gunstig gezind. In een brief d.d. 23-1-1945 aan de Commissie van Advies voor Geïnterneerden (Brugge), liet hij weten dat "belanghebbende gedurende de bezetting geen tekens heeft gegeven van Duitsgezindheid" en dat "zijn voorlopige invrijheidstelling geen gevaar oplevert". De h. Carlier, tijdens de bezetting zelf een sleutelfiguur in de vaak moeilijke maritieme relaties met de bezetter (cfr. mijn toelichting in vorige hoofdstukken), kon zich doorgaans begripvol opstellen tegenover vissers en zeelieden die ergens "fout" geweest waren. Hij wist trouwens maar al te goed dat het allemaal een "grijze soep" geweest was, met niet zo maar een duidelijk onderscheid tussen "wit" en "zwart". In het geval van A.D. werd hij hierin evenwel niet gevolgd door de Directeur-generaal van het Zeewezen, die zich ertoe verplicht zag zich strikt te houden aan "*feitelijke bevindingen* omtrent het gedrag en de houding van belanghebbende". Die "grijze soep" van toen had iets van een (aseksuele) "Fifty shades of grey", maar was (aseksueel) dan wel geen bestseller! Vijftig tinten grijs, *hoe grijs* was dat?

Deze individuele maritieme "case study" is, voor zover mij bekend, tot dusver uniek in onze bewogen maritieme geschiedenis, en dat is nogal begrijpelijk. Onze recente maritieme geschiedenis is immers over het algemeen een heldenepos (wat het overigens ook is!), maar *daarnaast* zijn er - zoals overal elders - onvermijdelijk ook *schaduwkanten* geweest. Dit hoeft geen reden te zijn om dit onvermeld te laten, want dit is geen schande doch enkel een

noodzakelijke "finishing touch" van het *totaalbeeld* dat wij hiervan moeten hebben. Niets menselijks was en is ons vreemd, ook in de maritieme sector! Moet A.D. *achteraf* dan beschouwd worden als een "slachtoffer van de epuratie" (zoals hij zichzelf zag)? Bekeken door een hedendaagse bril, misschien wel, ... maar in de optiek van de *toenmalige* sfeer van repressie en epuratie na een vreselijke oorlog en bezetting, allicht niet. Of zoals Georges Simenon zichzelf steeds voorhield "Il faut savoir comprendre ... et ne pas juger!".

Toen ik mijn legerdienst deed in Duitsland, werden wij in dancings vaak onthaald op de meeslepende *Schlager* "Moonlight": "Moonlight, die Nacht ist lang, unsagbar lang. Lass' mich glücklich sein in deinem Zauberschein, und frag' mich nur nicht warum!" (3). Was er een *sluitende* verklaring voor dat *massaal meelopen* in die lange en eindeloze nacht van de bezetting? Nee, en vraag niet waarom! Waarom? Daarom! Nadien wou men enkel nog een beetje gelukkig zijn, al dan niet in romantische maneschijn. "The rest is silence" en hooguit nog goed voor een "look back in anger".

Ongetwijfeld zal deze vervolgserie nog veel vraagtekens oproepen. De lezer zal trouwens al hebben gemerkt dat de titel van menig hoofdstuk eindigt *op een vraagteken*. Dat ligt natuurlijk niet aan de auteur die, in de mate van het mogelijke, voor alles en nog wat een bevredigende verklaring poogt te vinden. Nee, dat is gewoon een gevolg van het feit dat het hier duidelijk gaat om een duistere en zeer complexe materie waarover nog lang niet het laatste woord is gezegd. Die vage grens tussen "passieve" en "actieve" meelopers, en ook tussen meelopers en niet-meelopers, was vaak erg dun, niet alleen voor "simpelen van geest" ... maar blijkbaar ook voor nogal wat "intellectuelen"! Daarom, wees steeds indachtig het Bijbels gezegde: oordeel niet om niet geoordeeld te worden!

Een ander en zeer apart randgeval: vrouwen in de schemerzone

Tijdens beide bezettingen (dus zowel in W.O.1 als in W.O.2) bevonden de vrouwen zich duidelijk en *maatschappelijk* vrijwel volledig in een *aparte* en voor hen toch wel *typische* schemerzone (en dus *zelden of niet* in de hier beschreven schemerzone van *fifty shades of grey*), en dit heel eenvoudig omdat zij toen nog leefden in een *mannenmaatschappij*, traditioneel en uitsluitend gericht op wat mannen presteerden of konden presteren. Dit werd vanzelfsprekend nog extra in de hand gewerkt door een eigenlijk *vrouwonvriendelijk* naziregime. Voor hen gold aldus niet *wit, zwart of grijs*, omdat, *wat zij ook deden* en tot welke gezindheid zij eventueel ook behoorden, zij toch maar steeds werden afgerekend op het feit dat zij *vrouwen* waren, een mentaliteit die wij ons nu nog nauwelijks kunnen voorstellen (ook al is het blijkbaar bij sommigen nog *onderhuids* aanwezig!).

Onlangs kreeg ik een verzoek van een voordrachtgever die was uitgenodigd om, in het kader van het herdenkingsjaar 1914/2014, in Oostende een lezing te houden over "Vrouwen in de Groote Oorlog". Hij wou graag weten of ik of iemand anders weet had van een Oostendse vrouw die zich op een of andere manier had doen opmerken tijdens de bezetting in 1914/1918. Ik heb hem helaas moeten teleurstellen, want ik had enkel weet van de "Dames de la Charité", de burgerdames van de diverse hulpcomité's, en de vrouwen van de soepbedeling. Dus niet over "een vrouw" maar veeleer over "de vrouw in het algemeen". De vrouw, ofschoon bijna overal daadwerkelijk aanwezig, kwam *individueel* niet op de voorgrond, en dat was toen heel normaal. In het "Komiteit" (overkoepelend orgaan van alle betrokken geledingen en gezindheden) zaten *enkel mannen* (die dan ook wel nog de vrouwen moesten vertegenwoordigen). Reeds in 1914/18 waren er ook al vrouwen actief in het verzet, doch de enige naam die bekend gebleven is (met zelfs wereldbekendheid), was Edith Cavell, en dan enkel omdat dit perfect in het kraam paste van de Britse *oorlogspropaganda* (in dat opzicht vergelijkbaar met het geval van Captain Fryatt). Nochtans zijn er meerdere Edith Cavell's geweest, dappere en onverschrokken vrouwen ... maar wier lijden en offer onopgemerkt is voorbijgegaan.

April 1944: "passief meelopen"...tot in de evacuatie (collectie Asseloos)

Evacuatie van de inboedel (collectie Asseloos)

1945: betoging van gedeporteerden en verzetslieden (collectie Asseloos)

1945: "wreekt de martelaren" (collectie Asseloos)

In beide bezettingen was die schemerzone *van de vrouwen* dan ook deze van de "naamlozen". De vrouw was een "onbekende soldaat", zij die taai en moedig streed op de verborgen barricades van het onzichtbare thuisfront. Zelfs nog in W.O.2 waren vrouwen in het verzet doorgaans enkel ingeschakeld in ondergeschikte opdrachten, zoals koerier of hulpje in de sluikpers, ...ook al was KZ Ravensbrück de eindbestemming voor zij die hierbij werden opgepakt. Maar wat zij ook deden, zij deden het zeker niet om op te vallen (liefst zo weinig mogelijk!). Een gewezen Britse IS-officier zei mij ooit: "They didn't need to make a hero from their actions, since they didn't have to worry about *pleasing the taste of their time*. They could act *for themselves*. And as it turned out, they were also acting for us ! Eventually, their harsh perspectives were recognized as a foretaste of 20th century rule breaking. War is a tragedy but if it happens, being able to have something good come out of that is a good thing . As far as women were concerned, this was certainly the case in and after both World Wars." (4). Een Duitse vrouw, destijds behorend tot een "Widerstandskreis", zei zo ongeveer hetzelfde : "Das enttäuscht zwar, *passt aber gut zur Tarnung*. Im Widerstand kam es vor allem eines: *unerkannt* bleiben und *unerkannt* verschwinden! Aber manche Männer waren leider nicht schlau." (5). Er werden inderdaad weinig vrouwen opgepakt door de Gestapo, ook al waren er relatief veel actief. In het verzet of gewoon in hun gezin, zij waren de "stille helden" *worüber man nicht spricht*, maar meteen ook reeds de voorboden van een nakende en niet meer te stuiten emancipatie! Doch de tragische ironie van het lot wil dat de *enige* vrouw uit onze kustregio die vanuit die duistere tijd van W.O.2 algemeen bekend geworden is, ... Irma Laplasse was, in 1945 (op betwistbare manier?) ter dood veroordeeld (en ook terechtgesteld!) wegens verklikking. Na de oorlog zijn er elders wel enkele namen van opmerkelijke verzetsvrouwen bekend geworden, vooral dan uit de "lifeline" voor neergehaalde geallieerde piloten, ondergedoken Joden en werkweigeraars. *Cherchez la femme !*

De keerzijde van eigenlijk *dezelfde* medaille waren dan wel de vrouwen die verzeild raakten in de "horizontale" collaboratie. Politieke collaboratie (tenzij indirect via diverse VNV mantelorganisaties) is eerder uitzonderlijk geweest. In andere vormen van collaboratie kwamen er vrijwel geen vrouwen te pas. In het beste geval werden uit die "Sturm der Liebe" geen kinderen geboren, want het was zo al erg genoeg, uiteraard vooral na de bevrijding. De maatschappij (ook de vrouwen!) gedroeg zich tegenover die "Duutsche hoeren" erg hard en haatdragend. De horrorbeelden van kaalgeschoren en vernederde vrouwen zijn nog lang bijgebleven als collectieve herinnering aan de repressie. Maar de grond van de zaak was dat ook zij bewust of onbewust meedreven in een mannenmaatschappij.

In onze huidige samenleving is er in dat opzicht enorm veel veranderd. De vrouwen die nu op de voorgrond treden, zijn niet meer te tellen, zij het wel *deels* nog altijd in een mannenmaatschappij. Want *nog steeds* geldt voor hen wat Carli Lloyd (US soccer star in de "World Cup" damesvoetbal) in een interview in "Time" zo kernachtig uitdrukte: "You need to score in *big moments*. You need to rise to *challenges*!". *Quod est demonstrandum!* ... en niet alleen in damesvoetbal !

(wordt vervolgd)

VERTALING:

- (1) De strijd tegen het nazi regime heeft enkel de takken ervan afgesnoeid, terwijl zijn wortels voortwoekeren tot diep in het hart van Duitsland. - Oorlogen beginnen vaak om een rechtvaardige reden, maar eindigen altijd met een diep aangeslagen samenleving.
- (2) Bijzonder hier bij ons is het feit dat je de wereld met gans andere ogen gaat bekijken. In België krijg je als waarnemer of toeschouwer die verandering van perspectief zeker niet. Maar hier wordt het nagenoeg onmogelijk om zich nog langer aan slechts één kant op te stellen.

- (3) Maneschijn, de nacht is lang, zo eindeloos lang. Laat mij nog wat gelukkig zijn in jouw toverschijs, en vraag me zeker niet waarom!
- (4) Zij hadden er geen behoefte aan om in hun acties uit te groeien tot een heldin, vermits zij zich niet moesten bekommeren om een verwachtingspatroon. Zij handelden om zichzelf te bewijzen. Het bleek nadien dat zij ook gewerkt hebben voor ons! Hun scherpe inzichten werden uiteindelijk erkend als een voorsmaakje van de doorbraak - later in de 20^e eeuw - doorheen het rollenpatroon. Oorlog is een tragedie, maar als het gebeurt, is de mogelijkheid om iets goed eruit te halen dan toch zeker een goede zaak. Wat vrouwen betreft, was dit alleszins het geval in en na beide wereldoorlogen.
- (5) Dat is frustrerend, maar was goed als mistgordijn. In het verzet kwam het er vooral op aan, onontdekt te blijven en onontdekt te verdwijnen. Maar helaas waren veel mannen niet erg sluw.
-

LIDGELD 2018

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2018 vastgesteld als volgt:

Aangesloten lid	€25
-----------------	-----

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Enkel zij die nog niet betaald hebben vinden hierbij een stortingsbulletin (laatste storting ontvangen op 27 oktober)

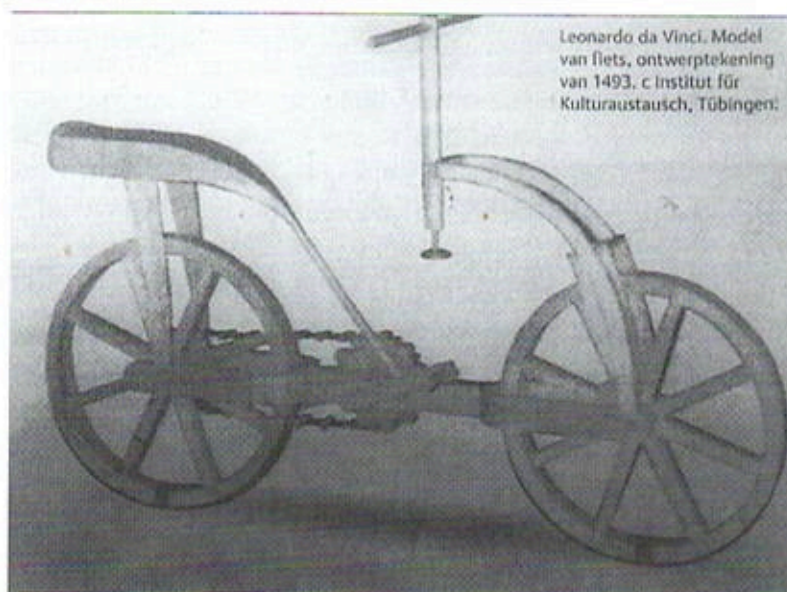
Fernand MUS
Penningmeester

DE VIJF OOSTENDSE WIELERPISTES

door Gerard DANIELS

1. WAT VOORAFGING:

Renners rijden tegenwoordig op lichte (7kg) loslopende fietsen. Dit is niet altijd zo geweest. Daarom is het boeiend even na te gaan hoe de fiets eigenlijk ontstaan is en geleidelijk tot zijn huidige vorm gegroeid. En wat een revolutie dit heeft teweeggebracht in het bewegingspatroon van onze voorouders die alle verplaatsingen te voet of met paard en kar moesten afleggen. Men heeft een schets teruggevonden van de befaamde schilder-beeldhouwer LEONARDO DA VINCI (ca 1500) waarin hij een soort fiets tekent met pedalen en ketting maar nog zonder draaiend stuur. Verschillende experimenten werden nadien door anderen opgezet maar verdwenen even snel weer van het toneel. Zo ondernam MICHAEL KASLER (1761) een tocht van Brainsdorf naar Breda (2km) met een vehikel op twee wielen. Zijn maaksel kon niet gestuurd worden en woog liefst 125kg. Bij elke bocht van de weg moest het opgetild worden om van richting te veranderen !

Loopfiets door Leonardo da Vinci. Er ontbrak een draaiend stuur en het zou nog 300 jaar duren eer dat werd uitgevonden om de fiets bruikbaar te maken

De eigenlijke doorbraak van de huidige fiets gebeurde door de eigenzinnige baron DRAIS VON SAUERBRON (1817) die een houten loopfiets in mekaar timmerde met ditmaal wel een beweegbaar stuur. Het woog weliswaar nog 50kg maar hij liep er toch mee, naar eigen zeggen, van Leipzig naar Dresden (111km) in 7u of bijna 16km/u. Daarna volgde de evolutie in versneld tempo. Er werden pedalen aangebracht (MAC MILLAN, 1842), de ijzeren ring op de houten velgen werd vervangen door rubberen fietsbanden (DUNLOP, 1888), de houten constructie werd verlaten voor een lichter ijzeren kader (ca. 20kg), een primitief versnellingsysteem vergemakkelijkte de pedaalslag (SACHS, 1900).

Om zijn fietsontwerp verder te ontwikkelen en verbeteren had baron VON SAUERBRON natuurlijk geld nodig en dat kon slechts gebeuren als hij ook zijn loopfietsen kon verkopen. De beste reclame hiervoor bestond erin de kopers te overtuigen van de prestaties die met zo'n vehikel konden worden verwezenlijkt. Hieruit is tenslotte de wielersport geboren. Oorspronkelijk bleef het een individuele bedoening. Men trachtte tegenover de samengetroefte menigte een afstand zo snel mogelijk af te leggen. En de baron beet wederom

de spits af. Op 12 juli 1817 overbrugde hij onder massale belangstelling in 1 uur de afstand van Mannheim naar Schetzingen (14,4km). Dit betekende eigenlijk het eerste uurrecord !

Het voorval liep als een lopend vuurtje door gans Europa. Reeds op 5 april 1818 werd in de Jardin du Luxembourg te Parijs de eerste officiële wedstrijd ingericht. Iedereen mocht proberen de snelste tijd neer te zetten over een afstand van 576m of wat gezien kan worden als de eerste individuele tijdrif.

Stilaan kwam de idee bovendien om een wedstrijd tegen tegenstanders te organiseren. En wat lag meer voor de hand dan daarvoor een paard uit te kiezen. Immers tot dan toe had men langere afstanden steeds met paarden afgelegd. Op 20 april 1829 werd te München de eerste meeting georganiseerd over 4500m. Winnaar werd.....het paard. In 1939 zou wereldkampioen POESKE SCHERENS deze proef overdoen en winnaar werd.....POESKE SCHERENS !

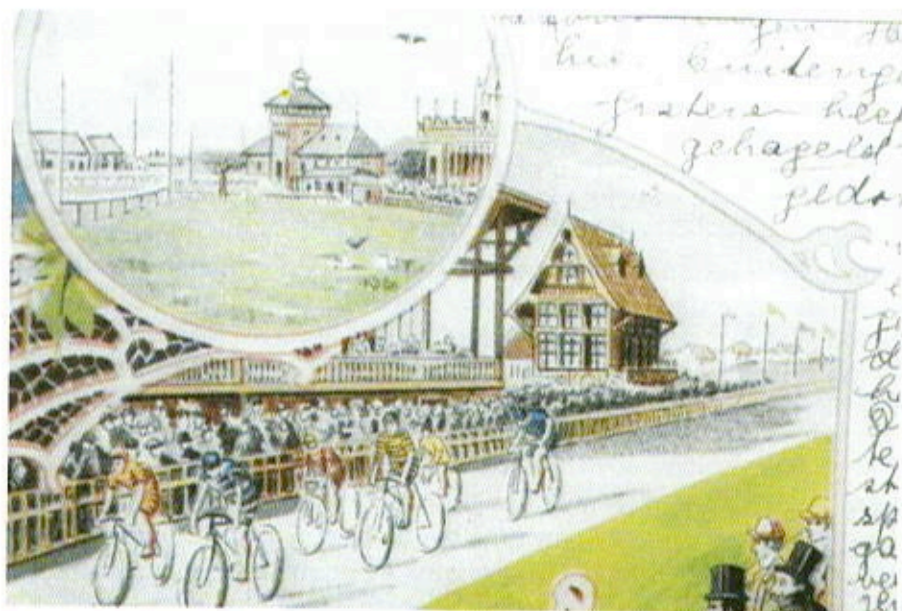
Het zou nog vele jaren duren tot de echte koersen het daglicht zagen. Op 3 mei 1888 greep in het park Saint-Cloud (Parijs) de eerste officiële wedstrijd tussen twee renners plaats over 1200m met als winnaar JAMES MOORE. De vonk sloeg meteen in de pan en in plaats van 2 renners werden er meerdere in lijn gezet (ontstaan van wegwedstrijden). Op 7 november 1889 noteerde een wedstrijd van Parijs naar Rouen (123km) reeds 197 deelnemers met als winnaar terug de Engelsman JAMES MOORE.

Maar niet alleen op de weg werd gereden. Primitieve wielerpistes werden aangelegd waar renners rondjes reden zodat de toeschouwers de ganse wedstrijd van nabij konden volgen. Een eerste zesdaagse werd reeds in 1879 te New York ingericht. Omdat de toeschouwers vooral spektakel verwachtten, voorzagen de organisatoren de renners van allerlei drankjes om hen te stimuleren. De Fransen waren verzot op cafeïne, de Belgen zogen suiker in ether gedrenkt, de Amerikanen lieten hun voorkeur blijken voor cocaïne terwijl de sprinters niets minder dan nitroglycerine (basisstof voor bommen) naar binnen werkten. Het werd een explosieve zesdaagse! Ook in Europa werden wielerpistes aangelegd. Zo werd de eerste Europese zesdaagse ingericht te Berlijn in 1897.

In al die wielergekte tijdens het laatste kwartaal van de 19^e eeuw kon ook Oostende niet achterblijven. Met het opkomend toerisme ontstond natuurlijk de drang naar sport- en ontspanningsmogelijkheden. En een wielerpiste was daar een in het oog springend reclamebord voor.

2. EERSTE WIELERPISTE.

Sinds het wegvallen van de stadsmuren waarbinnen Oostende geprangd zat (1860), lag een onbebouwde vlakte naar Mariakerke toe totaal open. Het groeiend toerisme vereiste natuurlijk ook de nodige ontspanningsmogelijkheden en hiervan werd door het stadsbestuur werk gemaakt. Vermelden wij dat de toen aanwezige toeristen vooral tot de hogere sociale klasse behoorden en alle initiatieven vooral hierop gericht waren. De zeedijk werd uitgebouwd en het Leopoldpark aangelegd (1865). Verderop in de open vlakte naar het westen toe zag een indrukwekkende hippodroom het levenslicht (1883). Onder massale belangstelling kwamen de beste paarden van Europa hier mekaar bekampen. Op die hippodroom werden ook autokoersen ingericht en polotornooien. Middenin verrees een kasteelachtig gebouw (1899) waar aan duifschieten werd gedaan. Dichterbij, tussen stad en hippodroom, kwam een lunapark waar, naast andere activiteiten, ook in een rolschaatspiste was voorzien. De wielergekte van die dagen kon natuurlijk niet over het hoofd worden gezien en werd voorwerp van levendige gesprekken. Met al die activiteiten op één plaats geconcentreerd werd eigenlijk het eerste 'Sportpark van Oostende' gerealiseerd waar diverse competities konden plaatsgrijpen.

Eerste wielerpiste (1895-1901) met tribune en paviljoentje. In de cirkel er boven hippodroom en duifschieten (verzameling Raymond DILLEN)

De veelbesproken wielerpiste kwam er uiteindelijk op initiatief van enkele plaatselijke ondernemers. Het stadsbestuur stelde op hun vraag de nog vrije gronden ten zuidoosten van de hippodroom ter beschikking, gelegen tussen de huidige Sportstraat en het tramdepot. De plannen werden getekend door Oostends architect ANTOINE DUJARDIN. Het overbodige losse zand na de nivellering van de hippodroom, dat daar opgeslagen lag, werd nu aangewend voor de wielerpiste. Bovenop kwam een cementen afwerking en rondom een houten afsluiting om niet-betalende toeschouwers buiten te houden. Het elitair publiek kon plaats nemen op een kleine tribune en de gewone man rond de renbaan zelf. Naast de tribune stond een paviljoentje als kleedkamer en materiaallokaal. Op het middenplein waren mogelijkheden voor lawn-tennis, cricket en voetbal. Het geheel werd geklaard in 42 dagen. Op 4 juli 1895 werd de 'Société Anonyme du Vélodrome d'Ostende' gesticht en officieel bij de notaris vastgelegd om voor de organisatie van meetings in te staan, onder toezicht van koersdirecteur CHARLES CRAEYNINCKX. De gebroeders CHARLES en EDOUARD FEYS, als gewiekste zakenlui, vervulde het plaatje door de bouw van een bij het wielrennen onontbeerlijk café (1898) met de toepasselijke naam "Brasserie du Vélodrome". Deze was gelegen langs de toegangsweg die rechtstreeks uitgaaf op de piste en als Velodroomstraat door het leven ging.

Op 14 juli 1895 werd de velodroom voor het eerst in gebruik genomen. De opening trok tal van toen reeds gekende renners aan, o.a. Europees kampioen ROBERT PROTIN, renners uit Frankrijk, Engeland en Oostenrijk, naast Belgische concurrenten (o.a. uit de eerste oostendse wielclub "Ostend Rapid Club"). Het programma omvatte: handicap, scratch, snelste baanronde en tandem-rennen.

Het oorspronkelijk succes van de meetings kon echter niet lang volgehouden worden. Oorzaak was zeker de bouwwoede die de expansie van Oostende naar die zijde kenmerkte en de gronden van de wielerpiste constant bedreigde (bekijk de nu nog bestaande huizen uit die periode die de bouwdatum van 1900 tot 1905 in hun geveltop dragen). Reeds eind 1901 werd de uitbatende société ontbonden en de infrastructuur (tribune, paviljoen) openbaar verkocht. De restanten van de piste bleven er verloederd achter. De eerste wereldoorlog (1914-18) deed er nog een schep bovenop. Het nabijgelegen lunapark werd door de Duitsers volgepropt met hun munitie-voorraad. Op 21 december 1914 ontplofte echter dat goedje en ook de ruïne van de velodroom deelde in de brokken. Na de oorlog werd de Eduard De

Cuyperstraat dwars door de terreinen getrokken en de aanliggende gronden verkaveld. Dat was de doodsteek van het kortstondig bestaan van Oostendes eerste wielerpiste. Alleen de namen sportstraat (toegang verschaffend tot het ganse sportpark), velodroomstraat (uitgevend op de wielerpiste), en Wellingtonstraat (leidend naar Wellington-hippodroom) herinneren nog aan dit verleden.

3. TWEEDE WIELERPISTE.

Wie het grondplan van het Maria Hendrikapark (bosje) bekijkt, ziet een krans van drie vijvers met meestal grillige oevers en omzoomd door een smal wandelpad. Behalve één vijver (spiegelmeer) die in een preciese ovalen vorm werd gegoten met strakke oever en volledig door een breed rijpad omringd met daarrond een dikke ondoordringbare haag om het geheel volledig af te sluiten. Dit is natuurlijk niet toevallig zo uitgevallen zoals de twee andere vijvers wel die overblijfselen zijn van de ringgracht rond de stad. Het spiegelmeer werd speciaal ontworpen als wielerpiste (1897) in de vorm en met een baanlengte (ca. 500m) zoals destijds gebruikelijk was voor openbare wielerbanen. Eigenlijk was dit een copie van een gelijkaardige verwezenlijking in het Bois de Boulogne nabij Parijs waaraan ook ons bosje zijn naam had ontleend. Op de gemeenteraad van 7 juni 1892 werd de titel echter omgedoopt tot Maria Hendrikapark.

Grondplan van Maria-Hendrikapark met spiegelmeer als tweede piste (1897-1914)

De idee van een wielerpiste kwam van koning LEOPOLD II die gronden aan de stad had geschonken om het park uit te breiden en dus ook zijn inspraak over de inrichting ervan kreeg. Zijn bedoeling was om de toeristen, bij windrig weer op het strand, langs de Koninginnelaan naar en in het beschuttende bos te laten wandelen en fietsen (zie de hype van die tijd).

LEOPOLD II was niet alleen een urbanist maar, minder gekend, een echte wielervriend. Toen het eerste Belgisch kampioenschap (1884) ingericht werd op de zeedijk in onze stad, kwam hij speciaal vanuit Brussel overgewaaid om het spektakel te zien. Ook andere wedstrijden ging hij graag bijwonen om zich tussen de renners te bewegen. De winnaar van de eerste Parijs-Brussel (12 aug. 1893), de eenvoudige metser ANDRE HENRY (400km in 19,50u), werd zelfs op het koninklijk paleis ontvangen waar anders alleen hoge omes over de vloer kwamen. Het stadsbestuur, zijn interesse voor de fiets kennende, schonk hem daarom een driewieler (een bejaarde koning met de fiets leren rijden op een tweewieler, werd te gevaarlijk geacht) waarmee hij graag op de zeedijk toerde terwijl in zijn garage drie auto's met chauffeur werkloos stonden te wachten.

De wielerpiste rond het spiegelmeer werd in kaart gebracht door de Franse architecte ELLIE LAINE. Zij had wel de lengte en de vorm van een normale piste uit die tijd maar geen speciale ondergrond. Het bleef aangestampte aarde, bedekt met kiezelsteentjes, waar oneffenheden naar best vermogen weggewerkt werden. De breedte mat ruim voldoende om een peloton renners op te vangen. Vaste tribune of kleedkamers ontbraken maar een café hoorde er wel bij, Armenonville getiteld. Het kreeg die naam naar zijn homoloog in het Bois de Boulogne te Parijs.

De piste bleef actief tot 1914. Er grepen talrijke wedstrijden plaats over alle disciplines heen. In 1912 werden in de zomermaanden zelfs vijf wedstrijddagen genoteerd. Vooral de aankomst van koersen van stad tot stad kenden er een massaal succes. Het verloop van deze klassiekers kon door de sportliefhebbers immers niet worden gevolgd (geen radio, geen TV) en de koersen werden naar een wielersbaan geleid waar nog plaatselijke ronden moesten worden afgelegd zodat het publiek toch het eindspektakel van dichtbij kon meebeleven. Zo werd de laatste vooroorlogse editie van de 'Omloop van de zee-kust' op 26 april 1914 beslist op de piste rond het spiegelmeer waar de renners nog drie ronden moesten afleggen. Winnaar werd de man uit Koekelare, JULES VAN HEVEL, die later nog furore zou maken. Na zijn carrière woonde hij in de Nijverheidstraat te Oostende waar hij een groothandel in fietsbanden opstartte. Als kind, in dezelfde wijk opgroeiend, zie ik hem nog door de straat stappen met een bundel banden rond de arm om de bestelling bij een fietsverkoper af te handelen.

Het spiegelmeer in zijn onverwacht strakke vorm met zijn brede ringbaan en ondoordringbare groene haag er omheen, ligt er nog altijd bij zoals eertijds toen er koersen werden gereden voor een enthousiast juichend publiek. Nu is het een roerloos vissersparadijs waar fietsers helemaal niet meer welkom zijn !

4. DERDE WIELERPISTE.

Na wereldoorlog I bleek het onmogelijk om nog langer de wielersbaan rond het spiegelmeer te gebruiken. In de heropbouw van het land werden meer en meer wegen verhard aangelegd wat de snelheid van het fietsen danig opdreef. Ook de fietsen werden verfijnd en o.a. de banddikte versmalde tot fijne maar pechgevoelige tubes (men herinnert zich wel hoe de renners die kruiselings over de schouders meedroegen als reserve bij bandbreuk). Dit alles was niet meer te vereenzelvigen met een platte piste met grint als deklaag.

Wielersmeeting met wereldkampioen (1937) Eloi Meulenberg op

derde wielerpiste (1921-1940)

Een nieuw initiatief zag weldra het levenslicht. Met toestemming van het stadsbestuur werd een vrije grond verkregen tegenaan de graaf de Smet de Naeyerlaan aan het uiteinde van het bosje. De plannen voor een moderne wielerpiste werden begin 1921 getekend door ingenieurs APOSTEL en MAMPAYE en reeds op 21 juni 1921 kon de baan worden ingehuldigd. Het had ditmaal een effen betonnen vloer met binnenin een uitloopzone, maar vooral met als moderne nieuwigheid steil oplopende bochten. Dit was nodig omdat de piste zelf een beperkte lengte had (ca. 300m) en de snelheden van de renners een centrifugale kracht ontwikkelden die de spurters anders tot buiten de baan zou hebben gekatapulteerd. Daarnaast werd een brede tribune ontworpen maar ook rond de baan konden toeschouwers staanplaatsen innemen.

In 1922 werd veloclub De Zeemeeuw opgericht die voor de organisaties zou instaan. Bestuurslid CAMIEL VAN BELLEGHEM werd speciaal aangeduid als concessionaris van de velodroom. Met zijn dynamische aanpak kende de piste onmiddellijk een groot succes. Reeds op 11 september 1921 was er de aankomst van de klassieker Aarlen-Oostende met MARCEL BUYSSE als winnaar. Ook in 1922 (winnaar FELIX SELLIER), en 1923 (winnaar MAURICE DEWAELE) vond deze wedstrijd er zijn eindbestemming. Maar ook andere proeven trokken de belangstelling. Op 7 en 8 juli 1923 werd een 24uren-ploegkoers op het getouw gezet en wie anders dan JULES VAN HEVEL (samen met ploegmaat JULIEN VOLBRECHT) kon er eens te meer zegevierend de bloemen in de lucht steken.

Het meest tot de verbeelding sprekend was het jaarlijks terugkerend na-tour-criterium. Toen werd de Ronde van Frankrijk nog met landenteams betwist. De Belgische ploeg kwam daags na de laatste étape rechtstreeks naar Oostende afgezakt om onder elkaar een criterium achter derny's te betwisten. Duizenden toeschouwers stroomden telkens toe om onze helden van de Tour toe te juichen. Toppunt waren natuurlijk de jaren 1935, 1936 en 1939 toen respectievelijk de plaatselijke ROMAIN MAES en SYLVEER MAES met de gele trui onder de Arc de Triomphe waren gehuldigd. Het waren toen nationale helden die als kleine Belgen in het grote Parijs de legende waren ingestapt. Gelukkig bestonden nog geen selfie's want dan waren ze nooit door de menigte bij hun fiets geraakt !

De naam Maes kende ten andere een bijzondere weerklank in het wielermilieu. In onze streek waren ze met vier: ROMAIN, SYLVEER, POL en MAURITS. Ze waren allen lid van VC De Zeemeeuw maar overigens geen familie van elkaar. Op paasmaandag 13 april 1936 werd een speciale meeting belegd waar ze tegen elkaar werden uitgespeeld. De zege ging verrassend naar POL MAES terwijl ROMAIN en SYLVEER slechts een gedeelte derde plaats konden veroveren (of was er toen reeds arrangement in het spel ?) Grote winnaar werd echter de inrichtende club De Zeemeeuw die met moeite de toeloop van duizenden toeschouwers een plaats kon geven.

Wederom kwam een oorlog (wereldoorlog II) roet in het eten werpen. De wielersbaan lag immers vlakbij de haven en die werd gedurende vier jaar duchtig gebombardeerd. De bommen waren nog niet tegeleid en werden ietwat lukraak en op aanvoelen van de piloten uitgeworpen. Er kwamen er meer buiten dan op de haven terecht en natuurlijk maakte de wielersbaan er kennis mee. Toen de bezetter vertrokken was, bleef van het zo succesrijke ovaal slechts een vormloze steenmassa over. Alles te herbeginnen !

5. VIERDE WIELERPISTE.

Oostende was in wereldoorlog II een fel gebombardeerde stad wat resulteerde in een massa op te ruimen puinen. Van recyclage was nog lang geen sprake en veel van die afval werd dan maar opgestapeld op het terrein van de toch vernielde en buiten de stadskom gelegen velodroom.

Het initiatief tot heropbouw van het wielerdomein stootte ditmaal op een gebrek aan kapitaal. De Stad kon geen helpende hand toesteken want had al haar middelen nodig voor eigen heropbouw. Visser-reder OSCAR EYLAND werd de reddende engel. Hij vroeg architect VERBANCK een plan te tekenen en aannemer BOUDOLF om de klus te klaren. Met eigen kapitaal zou hij instaan om de factuur te betalen. OSCAR zag het meteen groots. Naast het wielrennen zouden er ook voorzieningen moeten komen voor rolschaatsen, basketbal en hockey. Zo hoopte hij met een multifunctionele aanpak een rendabele onderneming op te starten.

Herstellingen aan betonbaan van vierde wielerpiste §1946-1990)

De aanleg van de piste werd in drie maanden door aannemer BOUDOLF verwezenlijkt. Hij gebruikte het aanwezige puin als ondergrond om de steile hellingen in de bochten op te vullen. Daarop kwam een betonlaag zodat een hard en effen rijvlak werd gecreëerd. Hiermee echter was het voorbehouden kapitaal van reder EYLAND grotendeels opgesoepeerd en van de andere voorzieningen kwam nooit iets in huis.

De piste zelf had een omtrek van 225m en een breedte van 8m. Daarnaast werd een zittribune opgetrokken voor 600 toeschouwers met onderin verschillende kleedkamers. Rond de piste werden staanplaatsen in trapvorm neergepoot zodat de aanwezigen steeds een goed zicht kregen op het gebeuren. Er was plaats voor 10.000 belangstellenden. Begin 1946 werd ook de nieuwe wielclub 'Ostend Stadion' opgericht om het sportieve beleid te concretiseren. De broer van reder EYLAND zou de dagelijkse wachtdienst op het domein verzekeren en daartoe werd aan de ingang een klein huisje opgetrokken waar hij kon wonen. De opening greep plaats op 22 april 1946. Op het programma stond een omnium (verschillende proeven) met als hoofdvedette RIK VAN STEENBERGEN. Op zondag 21 juli 1946 werd er al een Belgisch kampioenschap ingericht (snelheid en achtervolging) waarbij de bij ons zo bejubelde JEAN LAROYE een driekleurige trui mocht omgorden.

Het succes van de eerste jaren bleef wederom niet aanhouden. Reder EYLAND moest een eigen faillissement onder ogen zien en alles op de piste viel meteen stil. In 1962 nam de enthousiaste RICHARD HELLINCKX de uitbatingsvergunning over. Hij richtte een nieuw 'Sportcomité Oostende' op en deed zoals zijn voorganger beroep op privaat kapitaal maar ditmaal door het uitschrijven van tijdelijke aandelen. Er rees terug licht in de duisternis met namen die ons vandaag nog vertrouwd in de oren klinken: PATRICK SERCU, RIK VAN STEENBERGEN, RIK VAN LOOY, EDDY MERCKX, ROGER DEVLAEMINCK, JACQUES ANQUETIL, PETER POST, en de legendarische Oostendse stayervedette OSCAR GOETHALS. In 1974, 1975 en 1976 kregen de toeschouwers de Belgische kampioenschappen

voorgeschooteld. Op dat ogenblik was Oostende werkelijk het mekka als nationale wielerveen waarop maar al te graag beroep werd gedaan door de Belgische wielerveenbond. Maar de tanende belangstelling van de renners kwam allengs weer een stok in de wielen steken. Op de weg konden ze immers meer verdienen en de gevarieerde omlopen daar waren zoveel boeiender dan altijd eentonig dezelfde rondjes draaien. Op 8 mei 1978 richtte RICHARD HELLINCKX een laatste meeting in en wierp dan de handdoek in de ring. Om zich met zijn veloclub bezig te houden met het organiseren van ...wegwedstrijden!

De klein van gestalte maar ietwat vinnig sprekende RICHARD, met zijn onafscheidelijke pijp in de mond, bleef actief tot op hoge leeftijd en genoot overal veel waardering.

Na de vrijgave van de uitbating kreeg het werkloze wielerveen centrum een nogal warrige invulling. Met goedkeuring van het stadsbestuur werd het binnenplein ingenomen door de BMX-club (The Noordzee-jumpers) van voorzitter DEJONCKHEERE die een fietswinkel uitbaatte in de Kerkstraat. Ook deze nieuwe wielerveen discipline genoot verrassend veel publieke bijval. Op een reis naar Zwitserland echter overleed plots de gangmaker-voorzitter en daardoor vielen ook de activiteiten van zijn club onherroepelijk stil.

Ondertussen had ook de vereniging motor-toerisme-Oostende (MTO) van voorzitter JAN OLSEN gevraagd en met gunstig gevolg verkregen om het kleine conciërgewhuisje te mogen gebruiken als clubhuis. Zij restaureerden het eigenhandig tot hun gezellig onderonsje dat ze de naam gaven van 'Buzzestove' naar het enige verwarmingselement waarover ze beschikten. Elk jaar ook organiseerden zij hun 'Sinterklaas-Treffen' waaraan honderden motor-broeders uit gans Europa deelnamen. 's Avonds zetten zij in en rond de piste hun tentje op om in de barre winter te overnachten. Met hun kookvuurtjes leek het wel een opvangkamp na een oorlog. De feestelijkheden eindigden steeds met een ontvangst op het stadhuis waar voorzitter OLSEN hen voor de vuist in vier talen toesprak. De ontvangende Schepen wilde natuurlijk niet onderdoen en las een briefje af in liefst vijf talen. De stoere bonken genoten van dit amusante duel, bedankten met een daverend applaus en met hun zware botten ondersteund, betekende dit wel wat!

Toen rond 1980 bij wet de voorwaarden om een wielerveen vergunning aan te vragen, werden versoepeld van 15 jaar naar 12 jaar en later zelfs 8 jaar, kwam er nood aan een veilige omloop om die jonge aspiranten op te leiden. De vroegere Veloclub De Zeemeeuw, via de welbespraakte secretaris AMELEE GEVAERT, en die weldra heel wat van die jongeren in haar rangen had gekregen, wilde weer beroep doen op de piste. Persoonlijk was ik Schepen van Openbare Werken benoemd en mijn eerste opdracht bestond er dus in het baanvlak weer op te lappen. Een ondergrond met puinen is eigenlijk geen goed idee want die steenresten, bij afwisseling van insijpelende regen en zon, bewegen voortdurend en stuwen het bovenliggend beton in brokken naar boven. Dit moet dan telkens uitgebroken en hersteld worden. Het eertijds spiegelgladde rijvlak wordt op de duur een lappendeken.

Als proef grepen er enkele jeugdmeetings plaats. Op 21 april 1982 reden de junioren er een puntenkoers en afvalling, een kolfje naar de hand van Roksema naar RUDY DEKEYSER. Bij de liefhebbers kwam JEAN PIERRE DOLPHEN zegevierend over de meet. Toen ook de Belgische wielerveenbond in 1984 terug een kampioenschap uittestte, klaagde EDDY MERCKX achteraf dat zijn zitvlak het nog nooit zo erg te verduren had gekregen. Dit werd uiteindelijk de definitieve zwanenzang van het brokkenbeton. Toch bleef VC De Zeemeeuw er nog wekelijks haar trainingsuren voor jonge renners behouden omdat dit een veilige omloop betekende zonder zijstraten wat op een gewone weg al te gevaarlijke situaties opleverde. Ook daaraan kwam een einde nadat het steeds herstellen van de rijweg niet vol te houden viel. De Stad gooide de binnenkuip dan maar vol beton in grillige vormen ten behoeve van het skater-volkje dat er zo naar hartelust kan toeren, springen en kantelen met hun rolplanken. Zo blijft het toch voor wielen voorbehouden !

Tenslotte nog een prettige anekdote: niet alleen jonge renners beleefden er hun debuut. In augustus 1970 was hier het startschot van de carrière van de toen nog vrij onbekende Oostendse zanger ARNO. En zie welke internationale faam hij ondertussen heeft veroverd !

6. VIJFDE WIELERPISTE.

In 1980 werd rond het voetbalveld in het openluchtcentrum Duin en Zee (Vuurtorenwijk) een atletiekpiste in asfalt aangelegd. Eigenlijk werd die zelden gebruikt en de nodige onderhoudswerken werden nooit uitgevoerd. Op 13 juni 1997 werd de vraag gesteld aan toenmalig sportschepen WILLY LABENS om een nieuwe asfaltlaag te laten aanbrengen en daarbij de bochten licht hellend te maken. Zo zou het voor jonge wielrenners een uitgelezen oefenomloop kunnen betekenen. De Schepen beloofde het in overweging te zullen nemen en misschien er vlugger aan te beginnen dan velen zouden kunnen vermoeden. Mogelijks geldgebrek of tegenwerking in het Schepencollege bleken echter in dat plan te zijn geslopen want er kwam niets van in huis..

Jonge aspirant-wielrennertjes op vijfde wielerpiste (vanaf 2005)

Op 18 januari 2001 had ik een onderhoud met burgemeester JEAN VANDECASTEELE waarbij de vraag herhaald werd. Ook hij beloofde er aandacht aan te schenken en vroeg mij ondertussen een budget-raming te laten opmaken. Reeds op 6 februari vertrok het gevraagde schrijven naar het Stadhuis waar het schijnbaar opnieuw in een of andere lade scheen te verdwijnen. En toch, in 2003 werd ik op het cabinet van de nieuwe sportschepen NANCY BOURGOIGNIE geroepen die mij een uitgewerkt plan van een gloednieuwe wielerpiste voorlegde, ditmaal aan te leggen in het sportpark aan de Stuiverstraat. Het ontwerp was getekend door Studiebureau Grontmij nv (Brugge). Het zou een piste worden van 333,33m lang met een breedte van 7m, een hellingsgraad van 22° in de bochten en binnenin een uitloopband van 3,50m breed. De bevloering zou bestaan uit een speciaal verhard asfalt. Rond het ovaal was een omheining voorzien waarachter de toeschouwers konden plaats nemen.

Ditmaal kwam er wel uitvoering van het plan. De werken startten op 7 juni 2004 door aannemer Sportinfrabouw nv uit Essen en duurden meer dan een vol jaar omdat het precies aanleggen van de asfaltlaag heel wat problemen opleverde.

De plechtige opening gebeurde op 16 oktober 2005. De vijfde oostendse wielersbaan werd onder enorme belangstelling ingereken door EDDY MERCKX met in zijn zog JOHAN

MUSSEEUW, ex-Girowinnaar JOHAN DEMUYNCK, PATRICK SERCU en Belgisch kampioene NATACHA MAES. Daarachter volgde een peloton van wel vijftig jonge renners die voor de eerste maal proefden van hun nieuw trainingscentrum.

Grote meetings zoals destijds moet men niet meer verwachten. Deels omdat de belangstelling van de beroepsploegen voor het pistewerk volledig verdwenen is. Maar ook de structuur van de baan is niet gemaakt om professioneel strijdgewoel te ontvangen. Door de ontwerpers wordt immers een maximum snelheid van 45km/u vooropgezet. Beroepspistiers halen nu echter gemakkelijk snelheden van 60 tot 90km/u.

Voor Oostende is het niettemin een enorme verrijking. Of zoals PATRICK SERCU achteraf verklaarde: "Deze stad heeft een rijk pisteverleden. Het is dan ook schitterend dat er weer met een aloude traditie aangeknoopt wordt. Dit is een belangrijke stap voorwaarts voor onze jeugdrenners."

En wat de traditie betreft: de eerste wielerpiste bevond zich in het eerste sportpark van Oostende; de huidige piste is gelegen in het huidige sportpark van de stad. De traditie wordt geëerbiedigd, de cirkel is rond.

BRONNEN.

BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN:

1. BERT ALFRINK, "Fietsen", uitgeverij Ankh-Hermes, Deventer 1977.
2. BROCHURE, "Wielersbaan Schorredroom", Stadsbestuur Oostende 16 oktober 2005.
3. MICHEL CAPON, "Reeks over wielrennen", in: De Plate nov. 2000 – febr. 2001 – okt. 2003 – febr. 2009 – jan. 2011.
4. ERIC DEPYPERE, "Een trainingsschool voor jonge renners", Sport-extra oktober 1979.
5. Y. DINGENS, "Armenonville, waar komt die naam vandaan?", in: De Plate mei 2001.
6. JUNKER-WEISBROD-MICKEIN, "Radsport", uitgeverij Sportverlag, Berlin 1978.
7. BERT MOEYAERT, "Van wielersbaan tot velodroom", geschiedenis van 1890 tot 2003, zie op Google.
8. ROLAND PIERLOOT, "Autokoersen in Oostende", in: De Plate september 2010.
9. WERNER RABAU, "De oostendse velodroom", De Plate oktober 1997.
10. WERNER RABAU, "Voor koningin geboren", uitgeverij J.M.P.-Trends bvba, 2000.
11. ANDRE VAN CAILLIE, "Oud Oostende in beeld", 5 delen, 1983-1991.
12. IVAN VAN HYFTE, "Maria Hendrika en Oostende", in: De Plate, november 2002.
13. KARL ZIEGLER-ROLF LEHMAN, "Radsport", uitgeverij Falken verlag Gmgh, 1981.

PERSKNIPSELS:

1. "All-Roundbaan voor Duin en Zee", Nieuwsblad van de Kust, 4 febr. 1980.
2. V.K., "Floereert oostendse wielersbaan weldra weer?", De Zeewacht, 19 febr. 1981.
3. "Weer meetings op Oostendse baan?", Nieuwsblad van de Kust, 19 febr. 1981.
4. MARC VANOUPLINES, "Doping zo oud als de straat", Nieuwsblad 28 okt. 1981.
5. "Oostendse wielersbaan doet het niet", De Zeewacht 12 juli 1985.
6. FONS ROETS, "Dra piste in Duin en Zee" De Zeewacht 13 juni 1997.
7. JACQUES ROOSE, "Met zorg voor nestwarmte", De Zeewacht 25 febr. 2000.
8. BERT HUYSENTRUYT, "Wielergoden openen Schorredroom", Het Laatste Nieuws, 17 okt 2005.
9. FRANK POOSEN, "Zonder mamzellen geen muziek voor mij", Nieuwsblad 18 febr. 2017.

Purus Garnalen
Vlaamse grijze garnalen zonder bewaarmiddelen, gepeld en ongepeld
Garnaalkroketteren | Belgische hangcultuurmosselen uit volle zee
Dagelijkse aanvoer van verse vis
Breviscp bvba
Vismijnlaan 19-21 Oostende
Bestellingen: Monique 059/27.67.01

*Thuisverpleging
Jill*

Lauwereins Jill
0495 506886
Alle mutualiteiten

Bent u op zoek naar een professionele vertaalster of communicatie professional met een hart voor haar vak?

Passion Kommunikation

Sarah Zollmarsch (zaakvoerdster)
Toekomststraat 37
6450 Bredene
België

Vertalingen NL / FR / DE / EN – Duitse Copywriting & Editing – Communicatie – Webdesign – Project Management

Contact: 0489 788 214 // passionkommunikation@gmail.com

*'t Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!*

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

*... met de lekkerste frietjes
van Oostende*

Gesloten op maandag

**Frituur
MARLEEN**

DASSEVILLE MARLEEN

DWARSSTRAAT 11
TEL. 0476 71 20 62
8400 OOSTENDE
O.N. BTW BE 0781 023 610

100it

**WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING**

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE

info@100it.be - 0478/ 34 75 23

**Taverne
De Zeegeuzen**

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

BRASSERIE 'Cheers'

Adolf Buylstraat 53
Oostende

059 51 32 32

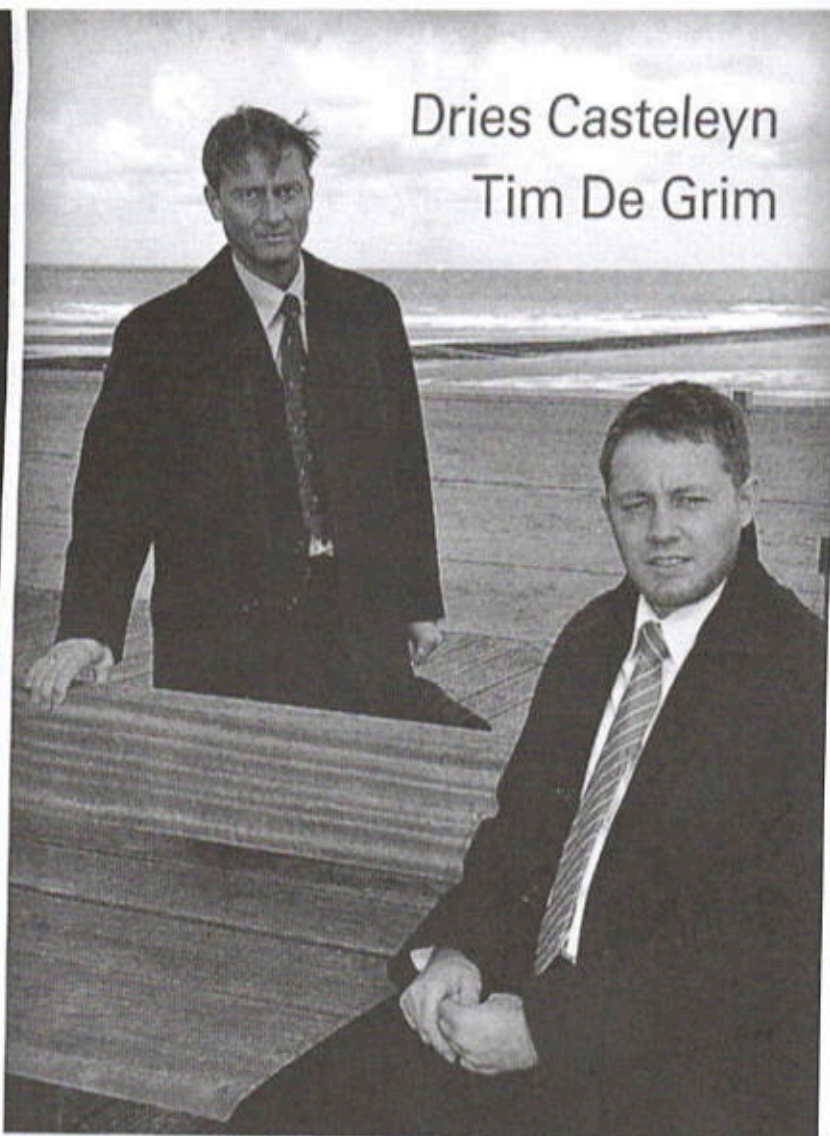
Leukere smaken, wijntjes, biertjes, koffie, vriendelijke bediening en
19 welbekend in de Oostende.

**'t Iengels Wienkeltje
'British Goodies'**

Christinastraat 56
8400 OOSTENDE (Belgium)
Telefoon 0032 (0)59 44 54 40
tiengelswienkeltje@telenet.be
britishgoodies@telenet.be

Dries Casteleyn
Tim De Grim

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be